

ΤΑΞΗ: Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Κυριακή 18 Μαρτίου 2012

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η αξία της διαφορετικής άποψης

Όσοι επιδιώκουν να εμποδίσουν τους άλλους να εκφράσουν το διαφορετικό και είναι οπαδοί των προκαταλήψεων, είναι εχθροί της ελεύθερης διακίνησης των ιδεών. Η ελεύθερη διακίνηση των ιδεών δεν αφορά τις πλειοψηφικές απόψεις. Αφορά αποκλειστικά τις διαφορετικές απόψεις. Γιατί, όμως, χρειάζεται η διαφορετική άποψη; Ποια είναι η αξία της; Τι έχουμε να φοβόμαστε αν οι ιδέες, οι απόψεις που δημοσιοποιούνται, είναι καλές; Αν οι ιδέες που ελεύθερα δημοσιοποιούνται είναι κακές, τότε εκτίθενται και θωρακίζονται τις καλές απόψεις που ήδη έχουμε. Γι' αυτό αφήστε τον κόσμο να εκτίθεται και στο τέλος θα έχουμε κέρδος, έτσι κι αλλιώς.

«Τι να κάνω; Τι να διαλέξω; Ποια η καλύτερη λύση;» Όλοι μας έχουμε βρεθεί στην παραπάνω θέση, μπροστά σε μεγάλα ή μικρά διλήμματα, σε μεγάλα ή μικρά «ναι» και «όχι». Ο Χάγιεκ εξειδικεύει στην ελευθερία της πράξης και επισημαίνει ότι σε οποιαδήποτε στιγμή της ανθρωπότητας, σε κάθε κοινωνικό σύνολο υπάρχουν χιλιάδες προβλήματα προς επίλυση που επιδέχονται δισεκατομμύρια συνδυασμούς. Κανείς, μά κανείς, δεν ξέρει εκ των προτέρων την άριστη ή έστω την καλύτερη λύση. Αυτή την αναγνωρίζουμε εκ των υστέρων, αφού υπάρξουν εκατομμύρια προσπάθειες, οι περισσότερες αποτυχημένες, άλλες μερικώς αποτυχημένες, άλλες μερικώς επιτυχημένες κι άλλες επιτυχημένες. Σε συνθήκες ελευθερίας, δοκιμάζουν πολλοί την λύση ενός προβλήματος. Έχουμε θεωρητικά άπειρες προσπάθειες, από τις οποίες κάποιες είναι επιτυχείς, αλλά πολύ περισσότερες αποτυγχάνουν. Δεν ξέρουμε, όμως, εκ των προτέρων ποιες θα πιάσουν. Και το χειρότερο: δεν ξέρουμε ποιες θέλουμε. Θα εκτιμήσουμε αν μας κάνουν, αφού τις δοκιμάσουμε. Αν εγκλωβιστούμε στα βρόχια της προκατάληψης, είναι δυσεπίτευκτη η αλήθεια.

Η διαφορετική άποψη έχει και μιαν άλλη αξία. Λειτουργεί ως παρακαταθήκη για το μέλλον. Αν σήμερα είναι μειοψηφική, αύριο μπορεί να δικαιωθεί, αν και όταν η πλειοψηφική άποψη χρεοκοπήσει. Για παράδειγμα, με βάση την πλειοψηφική άποψη της εποχής, ορθώς καταδικάστηκε σε θάνατο ο Σωκράτης. Όταν οι απόψεις αυτές χρεοκόπησαν, ασπαστήκαμε τις απόψεις της τότε μειοψηφίας. Ως γνωστόν, η ηθική και οι περισσότερες απόψεις λειτουργούν, όπως η μόδα, αλλάζουν συχνά. Και καλά κάνουν...

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2012

E_3.Νλ2Γ(ε)

Ακόμη, η διαφορετική άποψη προάγει την κριτική σκέψη, ενώ η προκατάληψη την περιχαράκωνει. Το διαφορετικό προκαλεί τον αποδέκτη είτε να συμφωνήσει, είτε να προβληματιστεί για ποιους λόγους διαφωνεί. Η παγκόσμιου κύρους αμερικανική εφημερίδα New York Times δεν δίστασε να δημοσιεύσει στις 22 Ιανουαρίου - στην αιχμή της κρίσης της Γάζας - δηκτικό άρθρο του Λίβου δικτάτορα Μουαμάρ Καντάφι για το Παλαιστινιακό, αφήνοντάς το, μάλιστα, ασχολίαστο. Η εφημερίδα, όμως, ήθελε να προσφέρει στους αναγνώστες της και την άλλη άποψη. Είτε για να συμφωνήσουν, είτε για να γνωρίζουν γιατί διαφωνούν. Αν, όμως, η εφημερίδα αποδεχόταν τυφλά μια προκατασκευασμένη αντίληψη, οι σχέσεις θα δηλητηριάζονταν και ο δογματισμός θα κυριαρχούσε εύκολα...

Αντίθετα, στη χώρα μας καθέννας ζυγίζει τις απόψεις ανάλογα με τις πεποιθήσεις ή τις ιδεοληψίες του. Άλλος με το αριστερόμετρο, άλλος με το ελληνόμετρο, άλλος με το ηθικόμετρο, άλλος με το κομματόμετρο και κυρίως με το μέτρο του στενού προσωπικού συμφέροντος. Όποια άποψη αποδειχτεί λειπή στο ζύγι, εξοβελίζεται. Όμως, για ποιους λόγους πολέμου τη διαφορετική άποψη; Γιατί το διαφορετικό ανάγεται σε ανόσιο και ποινικό αδίκημα; Κυρίως φοβούνται την αντιπαράθεση. Όποιος μπορεί να αντιπαρατεθεί σε μια άποψη, το κάνει και αυτόχρονα την αχρηστεύει. Όποιος δεν μπορεί, καταφεύγει σε μορφές λογοκρισίας ή φιμώματος για να την εξοβελίσει. Η επικράτηση των προκαταλήψεων συμφέρει... Άλλος λόγος είναι, ότι κάποιοι θέλουν να κρατούν το κοινό στο σκοτάδι και στην ασφάλεια της βεβαιότητας. Η έλλειψη βεβαιότητας είναι επικίνδυνη. Γι' αυτό, καλά είναι τα άρθρα που διαγωνίζονται ποιο θα πλειοδοτήσει στην υποστήριξη της ομοιόμορφης άποψης, ενισχύοντας τη βεβαιότητα και την ημιμάθεια, μαζί και την ψυχολογική ασφάλεια που αυτές συνεπάγονται με την ανελέητη αρωγή, βέβαια, της επικίνδυνης προκατάληψης.

Το αποτέλεσμα είναι - σύμφωνα με όλες τις ετήσιες εκθέσεις της μη κυβερνητικής οργάνωσης «freedom house»- να έχουμε μετρηθεί συνεχώς τα τελευταία χρόνια τελευταίοι στην Ευρώπη σε ελευθερία τύπου. Και, παραδόξως (;), έχουμε αναλογικά πολλαπλάσιο αριθμό εφημερίδων σε σχέση με τις ευρωπαϊκές χώρες. Ναι, εμείς που καυχόμαστε ότι γεννήσαμε τη Δημοκρατία, ότι θυσιαστήκαμε στο βωμό της ελευθερίας, στην πράξη φοβόμαστε την πραγματική ελευθερία. Και για να 'μαστε ελεύθεροι, έχουμε ανάγκη την Τόλμη και την Αρετή. Έχουμε ανάγκη τον Λόγο, αλλά και τον Αντίλογο. Επομένως, ορθά ο Albert Camus είπε: «Ο ελεύθερος τύπος μπορεί να είναι καλός ή κακός. Ο ανελεύθερος τύπος δεν μπορεί να είναι παρά μόνο κακός».

Βασισμένο στο άρθρο του Διονύση Γουσέτη

Λεξιλόγιο

- βρόχια: παγίδα, πλεκτάνη
- παρακαταθήκη: κληρονομιά
- δηκτικό: αιχμηρό, οξύ, καυστικό
- εξοβελίζεται: αποβάλλεται, απορρίπτεται
- αυτόχρονα: πραγματικά

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2012

E_3.Νλ2Γ(ε)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να συντάξετε την περίληψη του κειμένου σε 100 λέξεις περίπου.
Μονάδες 25
- B1.** «Ακόμη, η διαφορετική άποψη προάγει την κριτική σκέψη, ενώ η προκατάληψη την περιχαράκωνει». Να αναπτύξετε το περιεχόμενο της παραπάνω φράσης με σύγκριση-αντίθεση σε μία παράγραφο 80-100 λέξεων.
Μονάδες 12
- B2.** Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη της πρώτης παραγράφου του κειμένου («Όσοι επιδιώκουν...έτσι κι αλλιώς»)
Μονάδες 6
- B3.** «χρεοκοπήσει», «ζυγίζει», «κρατούν το κοινό στο σκοτάδι». Να αποδώσετε τις παραπάνω φράσεις σε κυριολεκτικό λόγο.
Μονάδες 6
- B4.** Να αναγνωρίσετε και να ερμηνεύσετε το είδος του σχολίου που εκφράζουν τα σημεία στίξης στις φράσεις που ακολουθούν:
«...παραδόξως (;)», «η επικράτηση των προκαταλήψεων συμφέρει...»
Μονάδες 4
- B5.** «δυσεπίτευκτη», «ασπαστήκαμε», «έλλειψη»: Να δώσετε από ένα αντώνυμο στις παραπάνω λέξεις.
Μονάδες 3
- B6.** «ψυχολογική»: Να αποδώσετε δύο παράγωγες λέξεις (είτε σύνθετες είτε απλές) για κάθε ένα από τα δύο συνθετικά της παραπάνω λέξης.
Μονάδες 4
- Γ.** Με αφορμή μία συζήτηση που διεξάγεται στην τάξη σας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και, συγκεκριμένα, για το άρθρο 19 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου («Καθένας έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης, που σημαίνει το δικαίωμα να μην υφίσταται δυσμενείς συνέπειες για τις γνώμες του, και το δικαίωμα να αναζητεί, να παίρνει και να διαδίδει πληροφορίες και ιδέες με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης, και από όλον τον κόσμο»), αποφασίζετε να συντάξετε ένα άρθρο 400-500 λέξεων για την ιστοσελίδα του σχολείου σας, αναλύοντας τους κινδύνους που προκύπτουν τόσο για το άτομο όσο και για την κοινωνία από την άκριτη υιοθέτηση οποιασδήποτε πληροφορίας και άποψης. Κατόπιν, να παρουσιάσετε τους τρόπους με τους οποίους ο άνθρωπος θα μπορούσε να αξιολογήσει τη διαφορετική άποψη και να ωφεληθεί από αυτήν.
Μονάδες 40